

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Open & Distance Education)

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यसेतुः (ज्यौतिषम्) (षष्ठपत्रम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2022-23

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः - 100	प्राप्ताङ्काः -

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनः प्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....

दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः ! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु। शुभकामनाः॥

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

आचार्यसेतु: (ज्योतिषम्) - षष्ठपत्रम्

विषयः - ज्योतिषशास्त्रपरिचयः

पूर्णाङ्कः:-100

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 02 x 20 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

- 1) ज्योतिषं वेदस्य किमङ्गम् ?
- 2) कानि नक्षत्रपदवाच्यानि ?
- 3) वैदिककालात् पूर्ववर्तिकालस्य का संज्ञा ?
- 4) कस्मिन् वेदे धूमकेत्वोल्कादीनां वर्णनं प्राप्यते ?
- 5) स्वर्भानुः कः ?
- 6) वेदाङ्गज्योतिषस्य कर्ता कः ?
- 7) यजुर्वेदज्योतिषे ऋग्वेदज्योतिषस्य कियन्तः श्लोकाः सन्ति ?
- 8) सूर्यद्वयस्य चन्द्रद्वयस्य च वर्णनं कुत्र प्राप्यते ?
- 9) पञ्चसिद्धान्तिका ग्रन्थस्य रचयिता कः ?
- 10) लल्लाचार्यस्य कः ग्रन्थः प्रसिद्धः ?
- 11) भट्टोत्पलस्य कालः कः ?
- 12) सिद्धान्तशिरोमणिः कस्य कृतिः ?
- 13) द्वितीयभास्करः कुत्रत्यः ?
- 14) अद्भुतसागरग्रन्थस्य कर्ता कः ?
- 15) नरपतिजयचर्या ग्रन्थे के विषयाः निरूपिताः ?
- 16) जातकपारिजातः केन विरचितः ?
- 17) गणेशदैवज्ञस्य कालः कः ?
- 18) नारायणेन कः ग्रन्थः रचितः ?
- 19) अनन्तदैवज्ञस्य पितुः नाम किम् ?
- 20) मुहूर्तचिन्तामणिः केन रचितः ?

- 21) इक्कवालादियोगाः कति भवन्ति ?
- 22) जयसिंहेन कति वेधशालाः संस्थापिताः ?
- 23) सिद्धान्तज्यौतिषस्य कति भेदाः सन्ति ?
- 24) “खेटैः स्फुटैरेव फलस्फुटत्वम्” इति कस्योक्तिः ?
- 25) पृथिव्याः चलनस्य प्रथमम् उदाहरणं केन प्रदत्तम् ?

खण्डः - ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः

अङ्काः- 08 x 05 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. वराहमिहिरस्य संक्षिप्तपरिचयः देयः ।
2. होराशास्त्रस्य विभागान् परिचयपुरस्सरं लिखत ।
3. पञ्चाङ्गानि कानि ? तेषां विषये संक्षेपेण लिखत ।
4. प्रश्नशास्त्रस्य लग्नसिद्धान्तं संक्षेपेण वर्णयत ।
5. कटपयादिक्रमं निरूपयत ।
6. श्रीपतेः योगदानं लिखत ।
7. वैदिककाले नक्षत्राणां वर्णनं कथं कृतमासीत् ?
8. बृहत्संहिताग्रन्थं परिचाययत ।

खण्डः - ग

प्रश्नाः - द्वौ समाधेयौ

अङ्काः- 10 x 02 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. ज्योतिषशास्त्रस्योत्पत्तिं तद्विकासपरम्परां च वर्णयत ।
2. ज्योतिषशास्त्रस्य त्रिस्कन्धस्य वर्णनं कुरुत ।
3. आर्यभट्टस्य संख्याक्रमं निरूपयत ।
4. संहितास्कन्धं परिचाययत।

Filename: आचार्यसेतु 6th paper
Directory: D:\Year 2022-2023 (M.S.P)\Assignments Session 2022-23
Reg\Assignment 2022-23 (New)\Assignment Final Checking 2022-23\Ritisha
Assignments\Assignment
Template: C:\Users\msp\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dot
m
Title:
Subject:
Author: prasada bhat
Keywords:
Comments:
Creation Date: 11/8/2023 11:54:00 AM
Change Number: 23
Last Saved On: 11/28/2023 2:54:00 PM
Last Saved By: Dinesh
Total Editing Time: 94 Minutes
Last Printed On: 12/5/2023 3:35:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 4
Number of Words: 1,251 (approx.)
Number of Characters: 7,134 (approx.)